

O escritor quere pechar a polémica asegurando que foi un «comentario irreflexivo»

Steiner descúlpase dicindo que é «apaixonado defensor das linguas minoritarias»

Insiste en que «os chauvinismos rexionalistas ameazan agora a unidade de España»

Camilo Franco

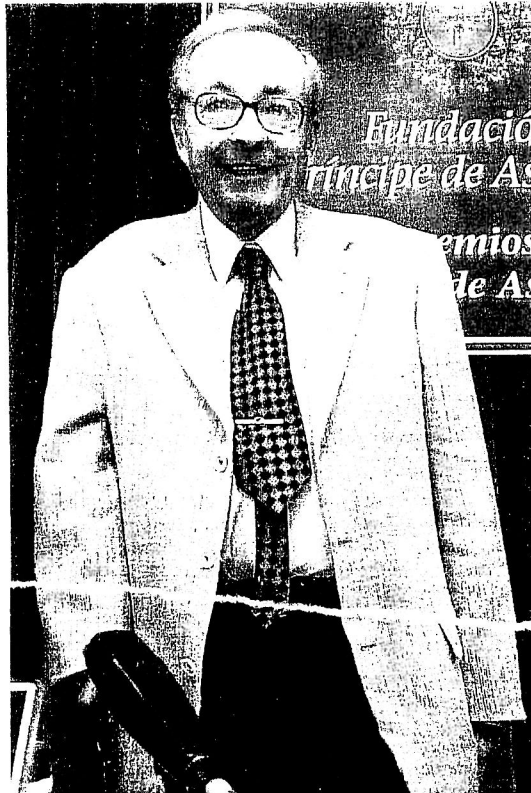
SANTIAGO | George Steiner enviou onte ao Pen Clube unha nota de desculpa polas súas palabras nunha entrevista a un diario madrileño que menosprezaba a lingua e a cultura galega. As súas palabras levantaron unha onda de recriminacións por parte de colectivos culturais do país e provocaron tamén unha intensa polémica entre o Pen Clube galego e o autor da entrevista.

Steiner decidiu onte rematar coa polémica pedindo desculpas e lembrando que el era un «apaixonado defensor das linguas e literaturas minoritarias».

Nun comunicado breve remitido polo profesor ao autor da entrevista, redactado en inglés, Steiner asegura que «como demostra o meu libro *Después de Babel*, son un apaixonado defensor das linguas e literaturas minoritarias. O meu comentario irreflexivo foi unha resposta ao chovinismo rexional que ameaza agora a unidade de España. Pido as miñas máis sinceras desculpas».

A nota de desculpa de George Steiner tampouco deixou por completo resolta a polémica e algúns dos integrantes do mundo cultural galego sinalaban na tarde de onte que a última frase do comunicado é unha maneira de non cambiar de opinión. Na frase final explica que a súa contestación irreflexiva «foi unha resposta ao chovinismo rexional que ameaza agora a unidade de España». Para o dramaturgo e premio nacional Rubén Ribal «esta frase é a mellor de toda a polémica». Explica Ribal que «quizais a primeira frase de Steiner na entrevista podía ser entendida como descoñecemento e aínda sendo grave podía ser un erro». Para Ribal a contestación final do escritor «é outra maneira de non desdicirse».

No mesmo sentido, Xabier Docampo preguntábase se «os galegos ameazamos a unidade de España e os cataláns que tanto admira non», pero explica que é moi difícil dicirle nada a Steiner porque «fala sempre desde unha altura na que quere facernos ver que o seu coñecemento é superior, non parece que haxa forma de que cambie de punto de vista».

Steiner enviou un comunicado de desculpa ao autor da entrevista J. L. CERREIÑO

Para Víctor Freixanes está ben que Steiner pida desculpas pero ao tempo preguntábase se as palabras do escritor non están pedindo que «melloremos a presenza internacional da cultura galega». O escritor e editor considera que o «o futuro da nosa cultura está na presenza internacional que consigamos».

A crítica literaria Olivia Rodríguez tamén é da opinión de ampliar a presenza internacional do galego «teríamos que ir invitando a máis figuras a que veñan a Galicia para cubrir esas lagoas que poden ter».

O inicio desta polémica foron unha réplica de Steiner nun diario editado en Madrid na que aseguraba que a cultura galega non se podía comparar coa

atalana. Na mesma entrevista, o escritor aseguraba que alguén lle contara que na Universidade de Santiago era obrigatorio falar galego e que non tiña sentido, para continuar o seu razoamento asegurando que o catalán merece ser estudado, pero o galego non.

As palabras de Steiner foron recibidas recibidas en Galicia como un insulto es as primeiras reaccións foron as do Pen Clube e a Asociación de Escritores en Lingua Galega. No caso dos primeiros, a polémica derivou nun cruce de acusacións entre o colectivo galego e máis o autor da entrevista, unha polémica derivada á que se sumaron algúns outros integrantes do periódico madrileño.

As dúbidas entre o descoñecemento e o desprezo

A polémica arredor das declaracións de Steiner foi matizada onte por algúns dos autores consultados, que expresaron que hai unha diferenza entre descoñecemento e desprezo.

Xabier Docampo asegurou que se fai «difícil

creo que un especialista como Steiner non teña referencias da cultura galega como para dicir o que dixon».

O narrador Riveiro Coello expresaba en termos parecidos esa idea de que algun que pasa por ser un dos grandes especialistas internacionais «non te-

ña noticias da cultura galega».

Xosé Carlos Caneiro explicou que le a Steiner «e cando o les, cando segues os seus razoamentos, é difícil crer que a súa contestación fose tan irreflexiva como di no comunicado de desculpa».

RECOMENDACIÓNS PARA O PERCORRIDO

Unha vez que Steiner pediu desculpas sen cambiar de opinión, o ideal é explicarlle a dimensión da cultura galega mediante algunhas recomendacións sinxelas e fáciles, como para facer un cursiño rápido de cultura do país.

VÍCTOR FREIXANES

«Tería que coñecer a literatura medieval galega»

«A literatura medieval galega tería que ser coñecida por Steiner porque está no centro da cultura europea. Unha mínima curiosidade intelectual debería levar a Steiner a ter noticias de Cunqueiro, Seoane ou Blanco Amor. Temos que ter en conta que o canon de Steiner é anglosaxón e teríamos que ver se funcionan ben os mecanismos de difusión internacional da nosa cultura».

RUBÉN RIBAL

«Daríalle a coñecer o canon dos autores galegos»

«Eu daríalle a coñecer o canon dos autores galegos, desde a lírica medieval, ata Cunqueiro e tamén a Ferrín ou Manuel Rivas. A Rosalía tería que coñecerla porque é unha figura principal do romantismo europeo e penso, galega ou non, que a súa obra xa tiña que ser coñecida por Steiner».

MARTÍN CÓDAX

«Hai dous grandes tríos que se deben coñecer»

«Hai dous grandes tríos na cultura galega que non poden pasar desapercibidos para os sabios. Martín Códax, Mendinho e Alfonso X por unha banda, e Rosalía de Castro, Curros Enríquez e Pondal pola outra. Creo que con estes nomes chega para que unha cultura se teña en consideración».

MARÍA DO CEBREIRO

«Que lea a Cunqueiro e a Xiana Arias»

«Eu proporíalle a lectura de Alvaro Cunqueiro e de Xiana Arias. Os dous así, de épocas diferentes, en conxunto poderían suxerirle unha lectura de situación da literatura galega».

XOSÉ CARLOS CANEIRO

«Debería decatarse do potencial literario de Galicia»

«Eu empezaría polas cantigas, saltaría a Rosalía e logo pasaría a Cunqueiro. Con estas tres recomendacións xa se debería decatar do potencial literario do país. Pero tamén poderíamos saírnos da literatura. Eu tamén lle recomendaría toda a música folk que se está facendo en Galicia e que é das mellores do panorama internacional».

MERCEDAS QUEIXANES

«Ofreceríalle un percorrido completo por todos os xéneros»

«Cando alguén lle quere ensinar a alguén unha cultura quizais haxa que ofrecerlle un percorrido. Comezaría polas *Cantigas de Amigo*, de Martín Códax, pasaría por *Follas novas*, de Rosalía de Castro. Logo poría *Melín e familia*, de Alvaro Cunqueiro. Sería necesaria a lectura da obra poética de Manuel María, porque ten unha visión do país pero tamén pode ser unha guía de viaxe. Pasaría ao pensamento crítico de Xurxo Borrazás, os sonetos de Marica Campo ou *Herba moura*, de Teresa Moure. Tampouco estaría de máis ver a pintura de Urbano Lugris, a de Luís Seoane ou a escultura de Leiro. Falaría algo de teatro, pero podería recomendarlle o novo espectáculo de Nova Galega de Danza para completar».

XESARÁN BARRÓN

«Que visite o país como tantos compatriotas»

«As recomendacións literarias están claras. Eu diríalle que lera os cancioneros e que se detivese na obra de Rosalía de Castro. Despois creo que Cunqueiro ao completo é unha lectura bastante indicativa da capacidade da nosa literatura. Fóra da literatura eu creo que o mellor sería que visitase o país como fan tantos compatriotas seus. Unha volta por Galicia serviríalle para darse conta dalgunhas cousas. Incluso unha visita a Santiago de Compostela podería valer. A Asociación de Escritores xa se ofreceu como guía para calquera visita que queira facer. A oferta segue en pé».

Cultura

Antón Riveiro Coello
«Ler Blanco Amor é unha referencia»

«Blanco Amor sería unha boa recomendación. Quizais non sexa a máis inmediata ou a máis canónica, pero ler a Blanco Amor é unha referencia que pode situar dunha soa lectura ata onde chegou a literatura galega».

Olivia Rodríguez
«Pensei en mandarlle un relato de Dieste»

«Cando lín esta polémica sentíame moi defraudada da actitude de Steiner e pensei en enviarlle unha carta e unha copia do relato *O neno suicida*, de Rafael Dieste. Creo que lendo este relato xa tería unha idea da dimensión da literatura galega. Pero tamén poderíamos tomar nota do que sucede e podíamos ir invitando a Harold Bloom a Galicia e traducindo algo del para que non se repita este descoñecemento».

Mabiz Becanque
«O nacionalismo cúrase viaxando»

«Eu diríalle que viaxábase porque o nacionalismo cúrase viaxando. A outra recomendación é que se relea a si mesmo porque se, como el di, na súa obra defende ás linguas minoritarias, quizais ao relese entenderá as cousas que dixó. Logo, tamén lle podería dicir que escoitase toda a música bravo que poida para convencerse de que somos un pobo bárbaro, que seguramente é a súa idea de partida. Quizais eu lle pediría que pensase en devolver o Premio Príncipe de Asturias porque tamén en Asturias tentan expresarse en asturiano. Pero en serio, eu diríalle que lese *Merlín e familia* para comezar a entender a cultura deste país».

Eubeu Ruibal
«Que lea "Rastros", de Roberto Vidal Bolaño»

«Creo que lendo *Rastros*, de Roberto Vidal Bolaño, lería teatro galego bo e podería entender que os malos non son tan malos nin os bos tan bos. Seríalles para saber e tamén para coñecer».

Chick Corea y John McLaughlin actuarán en A Coruña

La Voz REDACCIÓN | Chick Corea & John McLaughlin Five Peace Band actuarán el próximo 19 de noviembre en A Coruña, en uno de los tres únicos conciertos que esta formación ofrecerá en España dentro de su gira mundial. Organizado por la Fundación Pedro Barrié de la Maza para dar continuidad a su programación musical de jazz como complemento del ciclo anual que este

año ha celebrado su decimotercera edición, la entrada será gratuita previa retirada de las invitaciones.

El concierto tendrá lugar en el Palacio de la Ópera de A Coruña en la fecha indicada, a partir de las 20.30 horas.

Con Chick Corea y John McLaughlin estarán Kenny Garrett al saxo, Christian McBride al bajo y Vinnie Colaiuta a la batería.

John McLaughlin y Chick Corea

Disney Channel
por fin para **TODOS**

Ahora en **ETB**

estreno **20 sept. 20h.**

CAMP ROCK

Disney CHANNEL

www.disneychannel.es